

Dendrobium aphyllum

INSPIROI KEKSIMÄÄN SUVULLE SUOMENKIELISEN NIMEN:

PUIKKOKÄMMEKÄT

KUVA Seppo Janhonen

*Dendrobium aphyllum*lla on laaja levinneisyys Nepalista eteläisen Kiinan kautta Malakan niemimaalle. Siksi ei ole ihme, että lajille on annettu useita nimiä. Vanhemmassa kirjallisuudessa se esiintyy useimmiten nimellä *D. pierardii*, netistä sen löytää myös nimellä *D. cucullatum*.

Suomessa laji oli harrastajien suosiossa 1980-luvulla, koska sitä oli hyvin saatavilla. Moni koki kasvin kuitenkin hankalaksi, niin minäkin. Jotta se veisi vähemmän tilaa, tuin jokaisen verson pystykasvuiseksi tukikepillä. Vuosi vuodelta uudet versot olivat kuitenkin entistä pienempiä, kunnes ne olivat enää puolikkaan lyijykynän pituisia. Sitten satuin lukemaan jostain, että laji kasvaa luonnossa versot alaspäin. Sain siitä ahaa-elämyksen, ja istutin kasvin uudelleen vaakatasoon niin, että versot pääsivät kasvaessaan taipumaan omasta painostaan alaspäin. Ja mitä tapahtuikaan? Seuraavan vuoden kasvu oli kaksi kertaa edellistä pitempi, seuraavan taas kaksi kertaa edellistä pitempi. Kolmantena vuonna kasvi kukki ensimmäisen kerran.

*D. aphyllum*in kasvatuksesta ei tarvitse tietää kuin kaksi asiaa. Ensimmäinen on se, että versojen pitää todellakin antaa kasvaa alaspäin, ja toinen on se, että sillä on ehdoton ja täysin kuiva lepoaika talvella, jolloin sille ei saa antaa pisaraakaan vettä. Lepoaika alkaa joskus syksyllä, kun verson kasvu lakkaa ja sen alimmat lehdet alkavat kellastua. Silloin kastelu lopetetaan kokonaan, ja aloitetaan vasta keväällä, kun tyveltä on lähdössä uusia versoja kasvuun. Laji varistaa kaikki lehtensä lepoajaksi, ja kukkii keväällä lehdeettömistä varsimukuloista pian sen jälkeen, kun uudet versot ovat lähteneet kasvuun.

Kasvi voi olla lepoajan normaalissa huoneenlämmössä, mutta silloin kukinta ei ole yhtä runsas kuin viileämmässä talvetettuna. Kasvi ei myöskään hätkähdä, jos se on lepoajan 4–6 asteessa. Kukinnot kehittyvät pitkin lehdettöntä varsimukulaa, ja kussakin kukinnossa on 1–3 kukkaa. Varsimukula on 50–90 sentin pituinen. Kukan halkaisija on 4–6 senttiä.

TÄSSÄ YHTEYDESSÄ VOIN TUNNUSTAA, että suvun *Dendrobium* suomalainen nimi *puikkokämmekät* on tekosiani.

Kuulin, että Viljelykasvien nimistön vuoden 1996 painosta ollaan tekemässä, ja sinne otetaan vastaan uusia nimiehdotuksia. Lehdeettömän *D. aphyllum*in harmahtavat varret muistuttivat minusta sukkapuikkoja. Kun totesin, että myös miltei kaikilla tuolloin kasvatetuilla *Dendrobiume*illa oli puikkomaiset varret, päädyin ehdottamaan nimeä puikkokämmekät. Sillä nimellä suku *Dendrobium* myös Viljelykasvien nimistön vuoden 1996 painoksessa oli. Sen jälkeen nimi on vakiintunut suvun suomalaiseksi nimeksi.

VISA LIPPONEN